

Список використаних джерел

1. Байда Л. Ю., Грибальський Я. В., Журбенко О. М. Мистецькі школи: доступне освітнє середовище : посібник. Київ: ВГО НАІУ, 2020. 36 с.
2. Боровська Л. І. Конотопська дитяча школа мистецтв: історія і сучасність // *Актуальні питання мистецької освіти та виховання*. 2017. Вип. 2(10). С. 75-87.
3. Волков С. М. Інституалізовані соціокультурні системи: регіональна специфіка та динаміка. Київ : Інститут культурології НАМ України, 2010. 248 с.
4. Воробкевич Т. П. Методика викладання гри на фортепіано. Львів : ЛДМА, 2001. 244 с.
5. Наказ Міністерства культури України від 09.08.2018 р. № 686 «Про затвердження Положення про мистецьку школу» // URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1004-18?lang=uk#Text>
6. Освітні програми. Державний науково-методичний центр змісту культурно-мистецької освіти: офіційний сайт // URL:<https://www.dnmczkmo.org.ua/osvitni-programy/>
7. Психологізм музичних образів Роберта Шумана: вебінар Тетяни Голеги // URL: <http://music.pnpu.edu.ua/news/vidbuvsya-vebinar-tetyani-golegi-psihologizm-muzichnih-obraziv-roberta-shumana>
8. Северин С. М. Становлення спеціальної музичної освіти у Полтаві : кваліфікаційна магістерська робота / Полтавський нац. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. Полтава, 2014. 100 с.

Голишкіна Анжеліка,
викладачка Кременчуцької дитячої
художньої школи імені О. Д. Литовченка,
Захарченко Лілія,
викладачка Кременчуцької дитячої
художньої школи імені О. Д. Литовченка
(м. Кременчук)

ПЕДАГОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ВИКОРИСТАННЯ ТЕКСТИЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ У РОБОТІ З УЧНЯМИ ХУДОЖНЬОЇ ШКОЛИ

***Анотація.** У статті розглянуто педагогічний потенціал застосування текстильних матеріалів на заняттях з декоративно-прикладного мистецтва з учнями художніх шкіл. Автор наголошує на важливості вивчення різновидів декоративно-прикладного мистецтва, одним з яких є художній текстиль. Розглянуто використання різних видів художнього текстилю, запропоновано цікаві завдання, аргументовано їх педагогічний потенціал.*

***Ключові слова:** текстильні матеріали, учні, художня школа, педагогічний потенціал, традиції,*

У контексті сучасних освітніх змін в Україні виникла потреба у відродженні традиційних художніх народних промислів, зросла їхня роль в системі національної культури, розумінні та збереженні культурної спадщини українського народу, і, одночасно, активізувалось всебічне зацікавлення декоративно-прикладним мистецтвом, зокрема вишивкою, художнім ткацтвом, килимарством.

Останнім часом, спостерігається стрімка хвиля інтересу у закладах мистецької освіти, що спрямовує творчу молодь до народних традицій та до прагнення використовувати їх у власній творчості. Донедавна, в нашій країні існували численні центри з вивчення українського народознавства: клуби, гуртки, студії, школи, кафедри коледжів, інститутів та університетів, у яких проводилася значна та успішна робота по вивченню та підтримці традиційного народного мистецтва.

Важливою ланкою у популяризації українського народного мистецтва продовжує виступати позашкільна освіта, зокрема, художні школи. Педагоги невтомно продовжують звертатися до ознайомлення своїх учнів з традиціями українського народного мистецтва, дослідження художніх технік та напрямів народного малярства, декоративно-прикладного мистецтва, народних промислів минулого. Одним з матеріалів, що має потужний потенціал з

вивчення народного декоративно-прикладного мистецтва для створення учнями художніх шкіл своїх творчих робіт є тканина. Саме властивості тканини та розмаїття кольорів, можливості застосування цього матеріалу для великої кількості художніх технік та композицій з учнями художньої школи, дають широкі можливості для розкриття індивідуальності юних художників і зумовило написання нашої статті.

Наукове вивчення декоративно-прикладного мистецтва почалося з другої половини ХІХ ст. такими дослідниками як К. Широцький, В. Щербаківський. Значний внесок у вивчення та збереження народних традицій в декоративно-прикладному мистецтві зробили М. Бойчук, С. Васильківський, В. Кричевський, О. Кульчицька, О. Пчілка, О. Сластіон.

Окремі аспекти розвитку мистецької освіти в Україні розглядали О. Гайдамака, О. Кабкова, О. Кайдановська, С. Коновець, Л. Масол, Н. Миропольська, О. Олексюк, Г. Падалка, О. Плотницька, О. Рудницька, Т. Саєнко.

Вивченню орнаментальних засобів художньої виразності мистецьких творів з використанням текстилю присвячені дослідження вчених-мистецтвознавців М. Селівачова, Г. Скляренко, Т. Печенюк, на думку яких, досягнення якісних результатів у творчому розвитку особистості фахівця художнього профілю зумовлює необхідність нових підходів до визначення змістовно-художньої освіти з урахуванням ціннісного культурологічного аспекту художньої діяльності, спрямованої на оволодіння спадщиною декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва українського народу.

Серед небагатьох досліджень, що присвячені застосуванню текстилю у декоративно-прикладному мистецтві, особливо відзначаються праці мистецтвознавиці З. Чегусової, що вказує на можливість розкриття самої сутності текстилю в його розмаїтті, необмежена варіація колористичних і фактурних нюансів, поєднання різних за фактурою волокон. В її баченні, поверхня гобелена або текстильного панно наче оживає та стає своєрідним рельєфом, що несе велику емоційну силу у взаємодії з простором [5].

Зокрема, науковець О. Луковська наголошує, що арт текстиль є яскравим явищем в українському мистецтві, сучасний текстиль водночас є складною структурою, яка потребує ретельного вивчення [2]. На її думку, текстильні матеріали стають для художників важливим засобом експериментального пошуку. Декоративні тканини – розписні, колажні та інші текстильні композиції, які експонуються у виставкових просторах, показують не лише традиційні можливості арт текстилю, а й здатність адаптувати його мову до вираження сучасних проблем. Також, автор вказує на те, що сучасних митців цікавлять проблеми пізнання властивостей і особливостей різних матеріалів, взаємодія об'єму та простору. Особлива увага при цьому надається тактильності художнього твору, і саме через тактильні властивості експозиції художнього текстилю так приваблюють глядачів і мають позитивний емоційний вплив, а тактильні відчуття поряд із візуальними образами розширюють уявлення про світ, роблячи його більш об'ємним.

Сучасні художники постійно займаються пошуком нових оригінальних форм із застосуванням технологічно-складних прийомів художнього переплетіння ниток, фактури і текстури художніх природних і штучних текстильних матеріалів. Професійні майстри, що активно застосовували текстильні матеріали у своїй творчості та були неодноразовими учасниками мистецьких вітчизняних та закордонних заходів (ярмарок, симпозіумів, фестивалів), що значною мірою, сприяли популяризації українського декоративно-прикладного мистецтва у світовій культурі, такі як Н. Борисенко, С. Бурак, Л. Жоголь, О. Луковська, А. Попова, О. Риботицька, М. Шеремета, З. Шульга та багато інших.

Текстильні матеріали, або текстіль (від лат. *textere* – «плести») – м'який матеріал, що являє собою щільну мережу природних або штучних волокон (ниток або пряжі), що виготовляються в процесі прядіння сировини з волокон бавовни, конопель, вовни, льону, шовку, а також інших матеріалів на прядильній машині у довгі нитки, з яких на ткацьких верстатах створюють різні за структурою, складом, плетінням тканини.

Серед численних видів тканин, що можуть бути використані у художній творчості, провідне місце займає *декоративний текстиль* – це тканина, яку виготовляють з натуральних волокон у поєднанні з сучасними синтетичними та штучними волокнами. Особливою характеристикою декоративного текстилю є повторення старовинного способу плетіння волокон у традиційній палітрі кольорів, що поєднується з орнаментом. Саме ці властивості зумовлюють привабливість та потенційні можливості використання його у творчому пошуку молодих митців.

Художній текстиль, це окремий напрям роботи з текстильними матеріалами, що являє собою один з найпоширеніших видів декоративно-прикладної творчості та рукоділля. До напрямів, що поєднують у собі безпосередню участь у творчості текстильних матеріалів належать наступні: ткацтво, килимарство, гобелен, декоративний колаж з тканини, текстильна аплікація, об'ємно-просторовий текстиль. Також, значною мірою, тканина та нитки використовуються за такими напрямками як – художня вишивка, розпис тканини, вибійка, художнє валяння, клаптикове шиття.

Серед сучасних напрямів у мистецтві, що активно використовуються на заняттях декоративно-прикладного мистецтва у художніх школах, де безпосередньо задіяні текстильні матеріали, активно розвиваються такі як *бріколаж* та *асамбляж*.

Бріколаж в образотворчому мистецтві – це створення композиції з різних за кольором і фактурою предметів. До наукової термінології слово «бріколаж» було введено Клодом Леві-Стросом у книзі «Неприборкана думка». Поняття бріколажу в мистецтві охоплює різноманітні прояви формування творів, від новацій в образотворчому мистецтві до рукоділля. На заняттях в художній школі можна застосовувати такі види бріколажу як в'язання, вишивання, плетіння, різьблення.

Особливо цікавим з цих видів є колаж – створення твору з різних за кольором і фактурою предметів. Використання текстильних матеріалів для створення колажів розкривають широкі можливості для творчого прояву учнів

художніх шкіл. Тканина, завдяки своїй фактурності та багатій кольоровій гамі, може слугувати і тлом і окремими деталями композиції. Експериментуючи з різними тканинами, можна досягти вдалого поєднання фактури, кольору та їх поєднання, що підкреслюватиме головні елементи, дозволить досягти виразності форм та потрібної динаміки в композиції.

Не менш цікавим напрямом є *асамбляж* – техніка візуального мистецтва, споріднена з колажем, але використовує об'ємні деталі або цілі предмети, скомпоновані як тривимірний твір мистецтва, створений за допомогою поєднання різних матеріалів і елементів, часто побутових предметів. У створенні асамбляжу часто застосовують текстильні матеріали та нитки. Весь принцип асамбляжу закладений у його назві, що з французької перекладається як «складання». Збираючи різні предмети або їхні фрагменти в єдину композицію, автор створює тривимірне зображення, за структурою схоже з колажем. Але на відміну від останнього, асамбляж виглядає куди реалістичніше і «живіше», завдяки об'ємності використаних деталей. Працюючи у цій техніці юні художники, в першу чергу, розвивають навички виконання просторових композицій, вчать поєднувати окремі частини у цілісний об'єкт, дотримуючись композиційної рівноваги, балансуючи окремими елементами та кольором.

Обидва ці напрями лягли в основу сучасної течії мистецтва – об'ємно-просторовий художній текстиль, який ввібрав в себе основні якості об'ємно-просторових композицій. Серед багатьох робіт, що виконують учні у цій багатогранній та цікавій техніці, значна частина включає елементи декоративно-прикладного мистецтва. Такий вибір зумовлений багатством орнаментики, форм та сюжетів, що поєднуючись, створюють неповторні образи. Засноване на багатовіковому народному досвіді, використання текстильних матеріалів, розвиває творчі здібності, духовно збагачує особистість, несе в собі знання і вміння багатьох поколінь.

Слід зазначити, що серед викладачів, що працюють у художніх школах та мають високий рівень теоретичної та практичної підготовки для вирішення

викликів часу, потреб глобалізованого суспільства та вимог сучасної освітньої реальності, є художники-практики, що на власному досвіді активно долучаються до впровадження сучасних тенденцій в українському мистецтві та ефективно використовують різноманітні засоби та художні матеріали, а саме – текстильні матеріали. Передаючи власні знання та досвід учням, викладачі прагнуть надати широкі можливості для розкриття індивідуальності кожного юного таланту.

Список використаних джерел

1. Гончар К. Традиції та новації у сучасному декоративно-прикладному мистецтві України. Мистецтвознавство України : зб. наук. праць / Ін-т пробл. сучас. мистец. НАМУ. Київ : Фенікс, 2013. Вип. 13. С. 62-68.
2. Луковська О. Інтеграція арт-текстилю України в європейський простір. Львів., 2020. 63 с.
3. Печенюк Т. «Золотий» текстиль України. Кафедра ХТ ЛНАМ. 2016 // URL: <http://textile.lnam.edu.ua/news/zolotij-tekstil-ukrainy.html>
4. Склярєнко Г. Сучасне мистецтво України. Портрети художників. К. : ArtHuss, 2016. 372 с.
5. Чегусова З. Художній текстиль як складова національно-культурного простору / З. Чегусова, Т. Печенюк // *Студії мистецтвознавчі*. К. : ІМФЕ НАН України, 2009. № 1(25). С. 79–99.

Голтвянська Лілія,
викладачка по класу фортепіано
Кобеляцької ДМШ (м. Кобеляки)

ВПЛИВ МИСТЕЦТВА НА СВІДОМІСТЬ І ВЧИНКИ ЛЮДЕЙ

***Анотація.** У статті розглянуто вплив мистецтва на свідомість і вчинки людей за допомогою прекрасних шедеврів, створених великими майстрами людства, розкрито психолого-педагогічний потенціал різножанрових творів мистецтва, їх значення для формування особистості, естетичного, морально-етичного, патріотичного виховання.*